

Trybunał Konstytucyjny – podsumowanie

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Sebastian Łupak, *Po co nam Trybunał Konstytucyjny? Do kontroli władzy!*, 14.10.2016 r., dostępny w internecie: gdansk.pl [dostęp 30.06.2020 r.].
- Źródło: *Zasady ustroju III Rzeczypospolitej Polskiej*, red. Dariusz Dudek, Warszawa 2009, s. 116.

- Źródło: *Kadencje sędziów – zestawienie*, dostępny w internecie: trybunal.gov.pl [dostęp 30.06.2020 r.].
- Źródło: CBOS, *Oceny działalności instytucji publicznych*, 2020 r., dostępny w internecie: cbos.pl [dostęp 30.06.2020 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 30.06.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 30.06.2020 r.].

Trybunał Konstytucyjny – podsumowanie

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu Trybunału Konstytucyjnego oraz na pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Przeanalizujesz kompetencje i przedmiot kontroli Trybunału Konstytucyjnego.
- Scharakteryzujesz sposób powołania członków Trybunału Konstytucyjnego.
- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących Trybunału Konstytucyjnego.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Dla zainteresowanych

**Konstytucyjne zasady
działania sądów**

Trybunał Konstytucyjny

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Trybunał Konstytucyjny

Podstawową funkcją Trybunału Konstytucyjnego (TK) jest orzekanie o konstytucyjności i legalności prawa, rozstrzyganie, czy normy prawne są zgodne z konstytucją. Nie sprawuje on wymiaru sprawiedliwości. Jest organem niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej, a w ramach władzy sądowniczej zajmuje pozycję odrębną zarówno wobec Trybunału Stanu, jak i sądów.

Kompetencje i przedmiot kontroli

Kompetencja TK	Zakres merytoryczny i faza kontroli	Podmiot uprawniony do wszczęcia kontroli przed TK
-----------------------	--	--

Kompetencja TK	Zakres merytoryczny i faza kontroli	Podmiot uprawniony do wszczęcia kontroli przed TK
<p>badanie zgodności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustaw z konstytucją • ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi (w trybie art. 89 i 90) • umów międzynarodowych z konstytucją 	<ul style="list-style-type: none"> • pełny zakres • kontrola prewencyjna (przed podpisaniem aktu normatywnego) 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezydent RP
<p>badanie zgodności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustaw z konstytucją i ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi (w trybie art. 89 i 90) • umów międzynarodowych z konstytucją • podustawowych aktów normatywnych (np. rozporządzeń) z konstytucją, ustawami i ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • pełny zakres • kontrola następcza (akty opublikowane) 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezydent RP • Marszałek Sejmu RP • Marszałek Senatu RP • Prezes Rady Ministrów • grupa 50 posłów • grupa 30 senatorów • Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego • Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego • Prokurator Generalny • Prezes Najwyższej Izby Kontroli • Rzecznik Praw Obywatelskich

(w trybie art. 89 i 90) Kompetencja TK	Zakres merytoryczny i faza kontroli	Podmiot uprawniony do wszczęcia kontroli przed TK
	<ul style="list-style-type: none"> • w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów • kontrola następcza (akty opublikowane) 	<ul style="list-style-type: none"> • Krajowa Rada Sądownictwa w zakresie, o jakim mowa w art. 186 ust. 2
	<ul style="list-style-type: none"> • gdy akt normatywny dotyczy spraw objętych ich zakresem działania • kontrola następcza (akty opublikowane) 	<ul style="list-style-type: none"> • organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego • ogólnokrajowe organy związków zawodowych • ogólnokrajowe władze organizacji pracodawców i organizacji zawodowych • Kościoły i inne związki wyznaniowe
<ul style="list-style-type: none"> • rozstrzyganie sporów kompetencyjnych między centralnymi konstytucyjnymi organami państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • pełny zakres 	<ul style="list-style-type: none"> • każda z wymienionych zainteresowanych stron (np. Prezydent RP, Marszałek Sejmu RP, Marszałek Senatu RP, Prezes Rady Ministrów, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego i Prezes Najwyższej Izby Kontroli) pozostająca we wzajemnym sporze
<ul style="list-style-type: none"> • orzekanie o zgodności z konstytucją celów lub działalności partii politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • pełny zakres • kontrola następcza (wobec organizacji wpisanych do ewidencji) 	<ul style="list-style-type: none"> • Prokurator Generalny

Kompetencja TK	Zakres merytoryczny i faza kontroli	Podmiot uprawniony do wszczęcia kontroli przed TK
<ul style="list-style-type: none"> rozpatrywanie skargi konstytucyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> o niezgodności z konstytucją, <u>umową międzynarodową</u> lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach 	<ul style="list-style-type: none"> każdy, którego konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do TK w sprawie zgodności z konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w konstytucji
<ul style="list-style-type: none"> odpowiadanie na pytania prawne sądów 	<ul style="list-style-type: none"> co do zgodności aktu normatywnego z konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem 	<ul style="list-style-type: none"> każdy sąd

Kompetencja TK	Zakres merytoryczny i faza kontroli	Podmiot uprawniony do wszczęcia kontroli przed TK
<ul style="list-style-type: none"> • stwierdzenie przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta RP 	<ul style="list-style-type: none"> • gdy Prezydent RP nie jest w stanie zawiadomić Marszałka Sejmu RP o niemożności sprawowania przez siebie urzędu 	<ul style="list-style-type: none"> • Marszałek Sejmu RP

Do Trybunału Konstytucyjnego skargę może wnieść również Krajowa Rada Sądownictwa.

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają charakter powszechnie obowiązujący i ostateczny. Orzeczenia o niezgodności z konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Skład i sposób powołania członków Trybunału Konstytucyjnego

W skład Trybunału Konstytucyjnego wchodzi 15 członków wybieranych indywidualnie przez Sejm RP na 9-letnią jednokrotną kadencję spośród osób wyróżniających się wiedzą prawniczą. Prezesa i wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego powołuje Prezydent RP spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego są niezawisli i podlegają tylko konstytucji. Nie mogą należeć do partii politycznej ani związku zawodowego. Są objęci immunitetem: nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności karnej ani pozbawieni wolności. Zatrzymani lub aresztowani mogą być tylko w przypadku ujęcia na gorącym uczynku, o ile Prezes Trybunału Konstytucyjnego nie nakaże natychmiastowego zwolnienia danego sędziego.

Słownik

akt normatywny

akt organu państwa, który zawiera sformułowane w języku prawnym i zapisane w postaci przepisów normy prawne wyznaczające podmiotom określony sposób postępowania

umowa międzynarodowa

najważniejszy instrument regulujący stosunki międzynarodowe; jedno z niekwestionowanych źródeł prawa międzynarodowego

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z filmem i wykonaj ćwiczenie.

Wystąpił błąd

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DBfB9c9UE>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału *Kto kontroluje legislaturę?*

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Członek Trybunału Konstytucyjnego nie może należeć do partii politycznej ani związku zawodowego.	☐	☐
Podmiotem uprawnionym do wszczęcia kontroli przed TK w sprawie zbadania zgodności ustaw z konstytucją jest każdy sąd.	☐	☐
Senat wybiera członków Trybunału Konstytucyjnego.	☐	☐

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 173

Sądy i Trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz.

Art. 174

Sądy i Trybunały wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 175

Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 30.06.2020 r.].

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z tabelą i wykonaj ćwiczenie.

oceny działalności Trybunału Konstytucyjnego	Wskazania respondentów (w procentach) według terminów badań										
	2016						2017			2018	
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	III	VII	IX	III	IX
dobra	27	29	33	32	29	28	19	26	28	26	25
zła	39	38	33	40	43	42	46	45	38	34	32
trudno powiedzieć	34	33	34	28	28	30	35	29	34	40	43

Źródło: CBOS, *Oceny działalności instytucji publicznych*, 2020 r., dostępny w internecie: cbos.pl [dostęp 30.06.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Zasady ustroju III Rzeczypospolitej Polskiej

Skarga konstytucyjna stanowi (...) „kwalifikowany” środek ochrony konstytucyjnych praw i wolności, którego wniesienie uwarunkowane zostało uprzednim spełnieniem szeregu przesłanek (...). Polski model skargi konstytucyjnej został oparty na zasadzie subsydiarności, co oznacza, że jej wniesienie jest dopuszczalne dopiero po wyczerpaniu wszystkich przysługujących skarżącemu środków ochrony prawnej i normalnego toku instancyjnego. (...) Po wtóre, koniecznym jest istnienie osobistego (subiektywnego) i aktualnego interesu prawnego skarżącego w merytorycznym rozstrzygnięciu skargi.

Źródło: *Zasady ustroju III Rzeczypospolitej Polskiej*, red. Dariusz Dudek, Warszawa 2009, s. 116.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Sebastian Łupak

Po co nam Trybunał Konstytucyjny? Do kontroli władzy!

Silny i niezależny Trybunał Konstytucyjny (TK) jest w interesie wszystkich obywateli (...). Jego zadaniem jest chronić prawa i wolności obywateli. Trybunał ma przypominać parlamentarzystom, że są granice, których nie mogą przekraczać. Rządy i parlamenty przychodzą i odchodzą, a konstytucja i państwo prawa zostają. Konstytucja RP trwa dłużej niż kadencja jednego czy dwóch parlamentów! (...) Trybunał jest takim „bezpiecznikiem”, który przypomina parlamentarzystom: „uważaj, bo przekroczyłeś granice, twoje ustawy nie są zgodne z konstytucją!”

Źródło: Sebastian Łupak, *Po co nam Trybunał Konstytucyjny? Do kontroli władzy!*, 14.10.2016 r., dostępny w internecie: gdansk.pl [dostęp 30.06.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Ustawa z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym

Art. 7

1. Orzeczenie stwierdzające niezgodność z Konstytucją aktu ustawodawczego prezes Trybunału Konstytucyjnego przedkłada Sejmowi, a jeżeli z wnioskiem wystąpił Prezydent – także Prezydentowi. (...)
2. Jeżeli Sejm uzna orzeczenie za zasadne, dokonuje odpowiednich zmian w akcie objętym tym orzeczeniem bądź uchyla go w części lub całości. W wypadku uznania aktu objętego orzeczeniem za zgodny Sejm oddala orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, a sprawa nim objęta nie może być ponownie przedmiotem postępowania przed Trybunałem.
3. Uchwały Sejmu w sprawach oddalenia orzeczenia Trybunału zapadają większością co najmniej 2/3 głosów, w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów.

Źródło: *Ustawa z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 30.06.2020 r.].

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z tabelą i wykonaj ćwiczenie.

nazwisko i imię	początek kadencji	koniec kadencji
Jędrzejewski Zbigniew	28.04.2016	28.04.2025
Kieres Leon	23.07.2012	23.07.2021
Muszyński Mariusz	3.12.2015	3.12.2024
Pawłowicz Krystyna	5.12.2019	5.12.2028
Piotrowicz Stanisław	2.12.2019	5.12.2028
Piskorski Justyn	8.09.2017	18.09.2026
Przyłębska Julia	9.12.2019	9.12.2028
Pszczółkowski Piotr	3.12.2015	3.12.2024
Sochański Bartłomiej	9.04.2020	9.04.2029
Stelina Jakub	5.12.2019	5.12.2028
Sych Wojciech	8.05.2019	8.05.2028
Warciański Michał	20.12.2016	20.12.2025
Wojciechowski Rafał	7.01.2020	7.01.2029
Wyrembak Jarosław	30.01.2018	30.01.2027
Zielonacki Andrzej	28.06.2017	2026.06.28

Źródło: *Kadencje sędziów – zestawienie*, dostępny w internecie: trybunal.gov.pl [dostęp 30.06.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autor: Justyna Szymańska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie, Wiedza o społeczeństwie 2022, Historia i teraźniejszość

Temat: Trybunał Konstytucyjny – podsumowanie

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

X. Kontrola władzy.

Uczeń:

9) wykazuje znaczenie sądownictwa konstytucyjnego dla państwa prawa; przedstawia działania Trybunału Konstytucyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej, odwołując się do przykładów rozstrzygniętych przez niego spraw.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje kompetencje i przedmiot kontroli Trybunału Konstytucyjnego;
- charakteryzuje sposób powołania członków TK;
- analizuje typy poleceń do ćwiczeń dotyczących Trybunału Konstytucyjnego;
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- śniegowa kula.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z treścią e-materiału, żeby w czasie zajęć móc aktywnie uczestniczyć w dyskusji i rozwiązywać zadania.

Faza wstępna:

1. Przedstawienie tematu „Trybunał Konstytucyjny – podsumowanie” i celów zajęć.
2. Śniegowa kula. Uczniowie w parach przygotowują odpowiedź na pytanie: „Jaka jest podstawowa funkcja Trybunału Konstytucyjnego i czy organ ten stanowi prawo?”. Następnie łączą się w czwórki, porównują swoje pomysły, dyskutują i tworzą wspólną wersję propozycji. W kolejnym kroku łączą się w ósemki i coraz liczniejsze grupy, aż powstanie ogólnoklasowa odpowiedź.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treścią w sekcji „Przeczytaj” i zapisują na kartkach minimum pięć pytań do tekstu. Wybrana osoba zbiera pytania do urny. Uczniowie dzielą się na 5-osobowe grupy, losują pytania z puli i przygotowują odpowiedzi. Zespół, który jest gotowy, zgłasza się i przedstawia rezultaty swojej pracy. Pozostali uczniowie wraz z nauczycielem weryfikują poprawność.
2. Uczniowie zapoznają się z medium w sekcji „Film”. Tworzą notatkę w formie mapy pojęć. Następnie wykonują polecenia i ćwiczenia dołączone do materiału.
3. Dyskusja na temat: „Po co zwykłemu obywatelowi potrzebny jest Trybunał Konstytucyjny?”. Uczniowie przedstawiają swoje argumenty, kontrargumenty i opinie.

Na zakończenie chętna/wybrana osoba dokonuje podsumowania.

4. Uczniowie dobierają się w pary i wykonują ćwiczenia nr 5–8. Następnie konsultują swoje rozwiązania z inną parą uczniów i ustalają jedną wersję odpowiedzi.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń i poleceń z sekcji „Sprawdź się”.
2. Chętni/wybrane osoby dokonują podsumowania zajęć ze swojego punktu widzenia.

Praca domowa:

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne, których nie rozwiązali na zajęciach.

Materiały pomocnicze:

Ustawa z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym, isap.sejm.gov.pl.

Sebastian Łupak, *Po co nam Trybunał Konstytucyjny? Do kontroli władzy!*, gdansk.pl

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., prawo.sejm.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium z sekcji „Film” jako inspirację do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej.